

Kot je na prednovoletnem srečanju v Domu sindikatov v Ljubljani ugotovil Dušan Semolič, predsednik ZSSS, vlada ni izpolnila obveznosti iz dogovora o plačni politiki, po kateri bi bili zaposleni, ki prejemajo minimalno plačo, oproščeni plačevanja dohodnine.

Zaradi tega bodo v strokovni službi ZSSS še ta teden pripravili spremembe zakona o dohodnini. V državnozbornsko proceduro jih bodo skušali vložiti prek skupine delojemalcev v državnem svetu.

Zveza svobodnih sindikatov pripravlja spremembe zakona o dohodnini

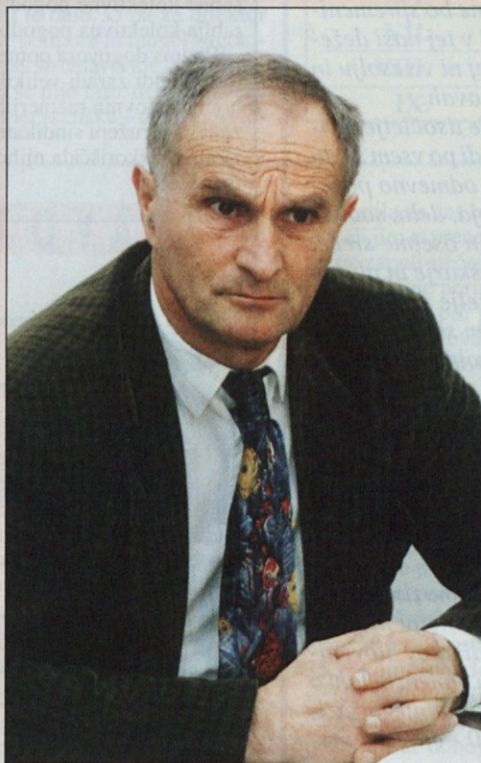
Minimalna plača velja

Lani sprejeti zakon o finančnem poslovanju bi po ocenah Svobodnih sindikatov lahko poslabšal materialno in socialno varnost več kot 40.000 delavcev v nelikvidnih podjetjih. Do tega bi po besedah **Braneta Mišiča** prišlo, če bi obveljala določba, po kateri gre zaposlenim v takšnih podjetjih le z zakonom določena zajamčena plača, ne pa minimalna plača. Prva znaša 40.941, druga pa 74.262 tolarjev (oba zneska sta bruto). Razlika je torej kar velika.

Zaradi tega problema se je ZSSS pisno obrnila na ekonomsko-socialni svet, kjer je našla skupni jezik z delodajalci. Ti so se strinjali s predlogom, po katerem imajo minimalne plače značaj prednostnega izplačila.

Po tem dogovoru je državni zbor tik pred novim letom sprejel spremembe zakona o finančnem poslovanju, s katerimi so uresničene vse zahteve ZSSS.

Mišič ocenjuje, da je ZSSS s to aktivnostjo dokazala, da zmore vplivati na izboljšanje razmer v korist delavstva, ne le opozarjati na napake in probleme. Z argumenti lahko ZSSS tudi v državnem zboru doseže spremike v dobro zaposlenih. Žal pri zadevi drugi sindikati niso naredili ničesar, ugotavlja Mišič.

F. K.

Trgovci še h Kučanu

V imenu več kot 38.000 članov, delavk in delavcev v dejavnosti trgovine sta se predsednik in sekretar SDTS (Sindikata delavcev trgovine Slovenije) Franci Lavrač in Sandi Bartol ta teden pisno obrnila na predsednika Republike Slovenije Milana Kučana. V pismu sta zapisala, da ga želi vodstvo sindikata seznaniti z neznosnimi razmerami, v katerih delajo prodajalke in prodajalci zaradi preveč liberalnega pravilnika o obratovalnem času trgovin. Zapisala sta tudi, da problemi trgovk in trgovcev preraščajo v nacionalni problem, saj je ogroženo njihovo zdravje in družinsko življenje. Čeprav se na pogovorih nekateri odgovorni strinjajo z ugotovitvami SDTS, se problemi še naprej poglobljajo.

Predsedniku države predlagata pogovor, na katerem ga želi vodstvo SDTS še podrobneje seznaniti s težavami svojega članstva.

Na koncu pisma poudarjata, da želi SDTS ta problem rešiti v dogovoru s pristojnimi državnimi organi, sicer bo sindikat prisiljen uporabiti vsa sredstva sindikalnega boja. O problematiki bo sindikat obvestil tudi mednarodne sindikalne organizacije.

9 000 00223

Naj postane človek človeku človek!

Piše: Tomaž Kšela

Ob dogodkih, ki so spremljali prehod iz prejšnjega v novo stoletje in tisočletje, človek nehote pomisli, kaj se je v tem našem stvarstvu in v veselju pravzaprav zgodilo, da je danes videti vse tako zelo drugače, kot je bilo ob koncu prejšnjega stoletja. Dejansko se, kakor vemo, ni spremenilo nič, o čemer so se lahko prepričali tudi milijoni ljudi po vsem svetu, ki so novo tisočletje pričakali pod vedrim nebom. Zemlja se še naprej vrti okoli Sonca in Luna še naprej kroži okoli Zemlje natanko tako kot konec lanskega leta. In tudi zvezde na Mlečni cesti na nebu ne migotajo danes nič drugače, kot so doslej. Dogajanje v vesolju namreč teče po svojih zakonitostih, popolnoma neodvisnih od takšnih malenkosti, kot je človeško preštevavanje let in tisočletij.

V tistem delu stvarstva, ki je izven naših glav, se zato čez noč ni prav nič spremenilo. Zato ni danes, v jutru tretjega tisočletja človeške zgodovine, prav nič drugače, kakor je bilo ob koncu drugega tisočletja. Vendar pa sta razum ljudi in njihova zavest prav tako vsega spoštovanja vredna sila, ki lahko do neke mere spreminja svet; zagotovo pa lahko vpliva na življenje vsakega posameznika in človeško zgodovino v celoti. Kdor ne verjame, naj kar pohiti v bližnjo gostilno ali na veselico in tam vzklikne kakšno neprimerno besedo. Zagotovo bo hitro na svoji koži občutil spremembo, ki jih bo ta besedica povzročila v razumu in zavesti tam zbranih ljudi.

V stoletju in tisočletju ki se začneta, bodo spremembe v naših življenjih in v življenju človeške družbe nasploh samo takšne, kakršne bodo poprej spremembe v zavesti ljudi. Prav nič, kar se ne bo najprej pozitivnega spremenilo v naših glavah, se ne bo spremenilo na bolje v življenju - ne na tem planetu, pa tudi v tej naši deželici na južni strani Alp ne. Ključ do sprememb torej ni v vesolju in našem preštevavanju njegovih let, temveč v naših glavah.

Iz tega zornega kota je preskok iz drugega v tretje tisočletje vendarle pomemben dogodek. Nikoli doslej milijoni ljudi po vsem svetu še niso tako množično, jasno, enotno in medijsko odmevno povedali, kaj je tisto, kar si resnično želijo: miru, zdravja, dela, socialne varnosti, pravice, medsebojnega spoštovanja in osebne sreče. Samo upamo lahko, da tega tisti, ki imajo v rokah škarje in platno naše skupne usode, niso preslišali in da so vse te želje premaknile kaj na boljše tudi v njihovih glavah. Potem bo vsem skupaj življenje v tej solzni dolini, kjer nam največ težav in problemov ne povzročajo naravne sile in gospodarska nerazvitost, temveč nespametne, nepošteno in sebične odločitve odgovornih ljudi, lepše in boljše.

Za stoletje in tisočletje, ki je za nami, bi lahko rekli, da je bil v njem človek človeku volk. Ali ne bi bilo lepo, če bi v tem novem tisočletju, ko je človeštvo že prebolelo svoja pubertetniška leta, postal človek človeku človek?!

To pa ni tako težko, kakor se zdi na prvi pogled. Samo tistim vrednotam in načelom, za katera se je že v prejšnjem stoletju in se bo tudi v tem stoletju zavzemala Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, bi bilo treba prisluhniti in jih uveljaviti v življenju. Potem bi lahko v tej naši deželici na začetku novega stoletja vsi do zadnjega zaživel tako, kakor smo si voščili ob novem letu 2000 - človeka vredno življenje!

Leto 1999 v ogledalu Nove Delavske enotnosti

V začetku leta 1999 so bili objavljeni rezultati javnomnenjske raziskave (SJM 98), po katerih je zaupanje v sindikate, še posebej Svobodne - v njih je tudi daleč največ članstva - v nekaj letih poraslo za 100 odstotkov. Političnim strankam je v tej najbolj verodostojni anketi v Sloveniji izreklo zaupanje manj kot pet odstotkov anketiranih, sindikatom pa skoraj 30 odstotkov. Raziskovalci so ta rezultat pojasnjevali zlasti z nastopi sindikatov v javnosti, s čimer so dosegli pokop bele knjige o pokojninskih reformi in bistveno znosnejšo reformo pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Evropska konfederacija sindikatov (EKS) je ZSSS marca sprejela za polnopravno članico. V obrazložitvi te odločitve med drugim piše, da je ZSSS glavni element sindikalnega gibanja v Sloveniji. Ker je EKS partner organov Evropske unije, bo ZSSS, po sprejetju v to konfederacijo, tako lahko v postopkih vključevanja vanjo vplivala na urejanje vprašanj, ki zadevajo delavstvo v naši državi. Kot je v svoji raziskavi ugotovil Miroslav Stanojevič, je v drugi polovici devetdesetih let prišlo do koncentracije sindikalnega članstva v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije in drobljenja članstva v drugih sindikatih. Sodeč po njegovem prispevku za mednarodno posvetovanje, bilo je septembra v Ljubljani, so delavci v Sloveniji organizirani veliko boljše kot delodajalci - kar je v prvi vrsti sad aktivnosti Svobodnih sindikatov.

Zaradi vsega tega lahko za Svobodne sindikate trdimo, da se jim je lansko leto povečala samozavest. Prav ta, ob naslonitvi na stroko, pa je ključ še večje uspešnosti.

Že januarja je bil tudi po zaslugi pogajalcev, ki so zastopali Svobodne sindikate, usklajen dogovor o plačni politiki, ki je omogočil kar dostojno povečevanje minimalnih plač ob hkratnem zadrževanju rasti izhodiščnih plač. Že marca, tri mesece pred uveljavitvijo davka na dodano vrednost, ko so mnogi ljudi strašili z bistvenim padcem realnih plač, je Brane Mišič dejal, da je v dogovor o politiki plač vgrajen draginski dodatek le varovalo za primer, da bi cene življenjskih potrebščin podivjale. Dejal je tudi, da bo najlepše, če tega dodatka sploh ne bo treba uporabiti. Ko je bil konec septembra objavljen podatek,

da znaša draginski dodatek le nekaj več kot 400 tolarjev, so nekateri sindikalni demagogi, med njimi tudi tisti, ki dogovora o plačah sploh niso podpisali, dvignili glas, češ da je tako nizek dodatek le pesek v oči delavcev. Verjetno so pozabili, da bi morali povečanje realnih plač izbojevati na podlagi nečesa drugega, ne na podlagi divjanja cen in ogrožanja eksistence, saj zakon o davku na dodano vrednost tega ni povzročil.

Iz leta 1999 bo ostal v spomину tudi dogovor o vsebini pokojninske reforme. S predstavniki sindikatov, ki so deloma tudi v skupni akciji sesuli belo knjigo o tej reformi, ga je podpisal minister Tone Rop. Prav on, ki je sprva podlegel vplivom svetovalcev iz mednarodnih finančnih institucij, je pod pritiskom Svobodnih sindikatov in zaradi njihovih tehničnih dokazov spremenil rešitve, kot so bile obvezna privatizacija pomembnega dela pokojninske blagajne, podaljšanje upokojitvene starosti za moške in ženske na 65 let, ne-

upoštevanje zavarovalne dobe v primerjavi s starostjo ...

Stavke v lanskem letu niso bile prav pogoste. Kot da je v zavesti ljudi prevladalo spoznanje, da kjer denarja ni, ga nihče ne more vzeti, niti za boj pripravljeni delavci. Stavke so zato bile res izjemoma. Tudi če so delavci dosegli izplačilo plač ali njihovega dela, so podjetja, v katerih se je to dogajalo, kasneje šla v stečaj. Tako je bilo naprimer v Elmi Črnuče, Hmezadu Kmetijstvu Zalec, Papu Intelu Ljubljana a Dokaz, da ljudje niso verjeli v vsemogočnost stavek, s katerimi radi grozijo zlasti višji sindikalisti, je naprimer Avtomontaža Ljubljana. Čeprav so zaposleni dobili zadnjo plačo junija in jim je podjetje dolgovalo šest naslednjih plač, so vse do konca (stečaj je bil uveden 30. decembra) verjeli svojemu direktorju, da jih lahko reši le delo, ki pa ga direktor brez širše podpore ni mogel zagotoviti. Čeprav so delavci kje drugje močnejši, pa delo ni denarja, je primer iz Siške - delavci Avto-

montaže so bili včlanjeni zlasti v SKEI - verjetno med najbolj težko pojasniti.

Prejšnje leto je bilo tudi veliko govora o združevanju in povezovanju sindikatov. Perjanico tega procesa je skušal nositi SKEI. Žal rezultatov še ni. Obveščeni smo le o možnostih, da do povezovalca pride, prvo naj bi se zgodilo že januarja. Najbolj organsko bi bilo, da združevanje nastane na podlagi uspešnih skupnih akcij, skupnih bojov. Le tako bi namreč ne prišlo do problema samozadostnosti in samozavestnosti sindikalnih voditeljev, ki se ne glede na dejansko moč igrajo udeležence v delu ekonomsko-socialnega sveta, pri tem jim gre na roko zlasti slab zakon o reprezentativnosti sindikatov, ki ga oblast tolmači tako, kot si kdo zaželi. Zdruevanje znotraj ZSSS pa bo verjetno lažje steklo, ko nekatera področja ne bodo več postavljena na glavo, kot bi lahko rekli za sedanjno finančno ureditev.

Leto 1999 je v nasprotju z opozorili potekalo povsem drugače kot leto 1996, v katerem so organi Gospodarske zbornice in združenj delodajalcev po vrsti odpovedali skoraj vse kolektivne pogodbe. Lani se je ZSSS, poučena s še svežimi izkušnjami izpred treh let s predstavniki združenja delodajalcev - ti bodo morali prevzeti vlogo, ki jo je dosedaj opravljal Gospodarska zbornica Slovenije - dogovorila o neodpovedi pogodb in začetku pogajanj za njihovo posodobitev in izboljšanje. Do pogajanj žal lani večinoma še ni prišlo.

Franček Kavčič

Izhodiščne plače po SKP za gospodarske dejavnosti

Tarifni razred	Znesek izhodiščne plače za poln delovni čas v SIT za januar 2000
I.	55.846
II.	61.430
III.	68.690
IV.	76.509
V.	86.561
VI.	103.315
VII.	117.276
VIII.	139.615
IX.	167.538

Sindikata gostinstva in turizma Slovenije in Sindikat igralniških delavcev Slovenije sta konec prejšnjega leta podpisala dogovor o medsebojnem sodelovanju. Kot je ob podpisu povedala sekretarka SGiT Karmen Leban, bo dogovor omogočil sodelovanje pri projektu sprejemanja posebne kolektivne pogodbe za igralništvo; za to dejavnost se sedaj uporablja kolektivna pogodba za gostinstvo.

Podpis dogovora pomeni del procesa združevanja sindikatov, ki je potrebno tudi zaradi velikih nalog v letošnjem letu, zlasti v zvezi z zakonom o delovnih razmerjih in zakonom o kolektivnih pogodbah. Le povezani in združeni sindikati bodo vladi onemogočili, da bi med njimi taktizirala in izkoriščala njihove medsebojne prestižne boje, je povedala Karmen Leban.

F. K.

Iztok Bratož (SGiT) in Robert Semič podpisujeta dogovor o sodelovanju.

PRAVNI SVETOVALEC

Lučka Böhm, svetovalka predsedstva ZSSS

Upokojitev invalida

Vprašanje: Januarja 2000 bom star 55 let in bom imel 31 let pokojninske dobe. Sem delovni invalid III. kategorije. Pred štirimi leti je šlo moje podjetje v stečaj, jaz pa na zavod za zaposlovanje. Že dve leti s presledki delam po pogodbi za določen čas. Zanima me, kakšne pravice bom imel kot delovni invalid, potem ko mi bosta potekla tako delovno razmerje za določen čas kot tudi pravica do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Zanima me tudi, ali imam po prehodnih določbah novega pokojninskega zakona možnost za upokojitev pod ugodnejšimi pogoji.

Odgovor: Na prvi dan leta 2000 je začel veljati novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Zakon v prehodnih določbah v petletnem prehodnem obdobju omogoča zlasti brezposelnim in delovnim invalidom ugodnejše pogoje za upokojitev. V 396. členu tako reformni zakon določa, da se bodo lahko po sta-

rem zakonu starostno ali celo predčasno upokojili vsi tisti, ki jim je do izpolnitve upokojitvenih pogojev po staremu zakonu na dan 31. 12. 1999 manjkalo manj kot pet let starosti in hkrati manj kot pet let pokojninske dobe, če so bili:

- ali delovni invalidi,
- ali upravičenci do denarnega na-

domestila za čas brezposelnosti,

- ali jim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečaja, likvidacije oziroma prisilne poravnave,

- ali pa so bili prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje vsaj 24 mesecev po izgubi delovnega razmerja brez lastne krivde.

Starostno se boste lahko upokojili tako po novem kot po starem zakonu šele, ko boste stari 63 let, saj vam do polne pokojninske dobe manjka še celih devet let. Za vas je torej zanimiva možnost predčasne upokojitve po starem zakonu. Stari zakon je za predčasno upokojitev za moške določal naslednja pogoja: najmanj 58 let starosti in hkrati najmanj 35 let pokojninske dobe. Do izpolnitve teh dveh upokojitvenih pogojev vam manjkajo torej štiri leta (štiri leta pokojninske dobe). Upokojili se boste torej lahko šele januarja 2004, ko boste končno izpolnili pogoja za predčasno upokojitev po starem zakonu. Predčasna pokojnina vam bo odmerjena v višini 75 % od pokojninske osnove. Od te pokojnine se vam bodo nato do 63. leta starosti odbijali še dodatni 4 %. Kljub temu, da bo v letu 2004 za moške veljala že polna starost 60 let in 6 mesecev, vi pa boste stari šele 59 let, vaša pokojnina ne bo zmanjšana na račun malusov.

Za vas sta pomembna tudi 397. in 446. člen novega zakona. Določata namreč prehodno obdobje za pravice delovnih invalidov. Vsi, ki so že ali bodo pridobili pravice delovne invalida do 1. 1. 2003, le-te ohranijo v nespremenjenem obsegu. Med te pravice pa spada tudi pravica do nadomestila plače za čas čakanja na zaposlitev. Pravico delovni invalid pridobi, če se v tridesetih dneh po prenehanju delovnega razmerja brez lastne krivde prijavi na zavodu za zaposlovanje. Nadomestilo za čas čakanja na zaposlitev se mu začne izplačevati potem, ko mu preteče pravica do nadomestila za čas brezposelnosti. Nadomestilo za čas čakanja na zaposlitev delovni invalid prejema do zaposlitve ali pa celo do upokojitve. Žal pa vas moram opozoriti, da se vam čas prejemanja tega nadomestila ne šteje v pokojninsko dobo.

Na konferenci Sindikata gostinstva in turizma Slovenije, bila je konec novembra, je glavni republiški inšpektor za delo Borut Brezovar med drugim povedal, da predpisov s področja dela skoraj nihče ne pozna dovolj dobro. Zakon o varstvu pri delu kar 90 odstotkov nalog namenja delodajalcem, morajo organizirati varno in zdravo delo. Seveda pa zakon nalaga dolžnosti tudi delavcem; če jih ne bodo izpolnjevali, jih lahko doletijo kar visoke denarne kazni. Zaradi tega imajo tudi sindikalisti veliko odgovornosti, ki jih bodo morali čimprej spoznati.

Iz skoraj dveurne razlage Boruta Brezovarja smo za objavo pripravili najzanimivejše dele, ki bi jih morali spoznati in poznati tudi sindikalisti.

Vodilni ne vedo, kaj so podpisali s svojo pogodbo

Zakon o varstvu in zdravju pri delu je le kamenček v mozaiku predpisov, ki urejajo odnose med delom in kapitalom. Če v prejšnjem družbenem sistemu konkretnih razmerij ni bilo mogoče jasno določiti – imeli smo samoupravljanje in družbeno lastnino, zaradi česar so bila razmerja nejasna – je sedaj to mogoče, saj je vsa lastnina zasebna in vloge niso več pomešane.

Najbolj pogosta napaka vodstvenih delavcev so opustitvena dejanja – tisto, česar niso naredili, pa bi morali. Marsikdo ne ve, kaj je prevzel s pogodbo, s katero je sprejel vlogo direktorja ali prvega moža uprave. S področja varnega in zdravega dela bi moral poznati kup pravil. Vse kar piše v pogodbi o zaposlitvi, tudi če so neumnosti, je iztočljivo.

Odnosi med delodajalci in delavci so v osnovi konfliktni in tega se je treba zavedati. V svetu se tega že dolgo zavedajo in temu prilagajajo norme, mi smo se tega šele začeli učiti. V zadnjem času v razvitih in demokratičnih državah večinoma prisegajo na model socialnega partnerstva, po tej poti sprejemajo tudi predpise. Tudi konvencije Mednarodne organizacije dela nastajajo na podlagi pogajanj med partnerji.

Vsako, ki je v dominantnem položaju, to izkoristi ali vsaj poskuša izkoristiti. Da bi bili odnosi manj konfliktni, poskušamo tako doma kot v svetu sprejeti za vse sprejemljive norme.

Strokovnjake za področje varnega in zdravega dela je mogoče zaposliti ali najeti. Vendar strokovnjaki niso odgovorni za tisto, kar morajo narediti šefi, ki odgovornosti ne morejo oddati.

Hud problem je, ker svoje vloge nihče ne pozna dovolj dobro, ne delavci, ne delodajalci. Številnim šefom se niti sanja ne, kakšno od-

Borut Brezovar o novem zakonu o varstvu pri delu

Odnosi med delavci in delodajalci so konfliktni, njihovega reševanja se šele začnemo učiti

govornost so sprejeli, ko so podpisali pogodbo o zaposlitvi. Borut Brezovar pravi, da šele zdaj, ko smo pri nas uveljavili nov kapitalistični sistem, ve, kaj so direktorji zunaj tako dobro plačani. Dokler smo bili v samoupravnem socializmu tega ni mogel dojeti. Šefi zunaj in čedalje bolj tudi pri nas so dobro plačani zlasti zaradi odgovornosti.

Delavci so se s pogodbo obvezali le, da bodo delali

Ne lastniki ne delodajalci ne vedo, da mora biti delo organizirano varno in tako, da pri zaposlenih ne povzroča poškodb in ne ogroža zdravja. Delavci so se s pogodbo o zaposlitvi obvezali le delati, ne pa izgubiti zdravje, oko, sluh ... Delavec, ki upošteva pravila in predpise ter uporablja zaščitno opremo, mora verjeti, da dela varno. Delavci, ki bodo delali 40 ali več let, bodo, ko bodo šli v pokoj, lahko postarani, ne pa iztrošeni.

Kar 90 odstotkov določb v zakonu o varstvu in zdravju pri delu se nanaša na delodajalce. Za delovni proces je odgovorna vodilna garnitura, ki ga tudi organizira.

Delovnega prava v Sloveniji ne pozna nihče, niti odvetniki (razen svetlih izjem), niti sindikalisti, tudi inšpektorji (pravnikov je med njimi 40) ga ne poznajo dovolj dobro. Novi zakon o varstvu in zdravju pri delu bi lažje uveljavili, če bi hkrati začel veljati tudi nov zakon o delovnih razmerjih.

Pri večini ljudi se namreč še poznajo usedline prejšnjega socialističnega sistema, ki je temeljil na nekonfliktnosti odnosov. Navajeni smo bili formalizmov, ki se kažejo tudi v pogodbah o zaposlitvi, ki so pogosto same sebi namen, saj nimajo prave vsebine.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu določa minimalne standarde pri delu, ki so skladni z normami in prakso v Evropski uniji, pohvalili so ga tudi tuji strokovnjaki. Če delodajalec v EU teh standardov ne upošteva, je cenejši, zaradi česar je lahko ob-

Borut Brezovar o novem zakonu o varstvu pri delu

Odnosi med delavci in delodajalci so konfliktni, njihovega reševanja se šele začnemo učiti

sojen zaradi nelojalne konkurence.

Ker je naš zakon pravi, ga bo težko spraviti v življenje. Samo na področju varstva in zdravja pri delu ima Evropa prek 40 direktiv. Direktive veljajo le posredno, prek domicilne zakonodaje, konvencije pa se lahko uporabljajo neposredno, v njih določene pravice so tudi iztočljive.

Naš zakon o varstvu pri delu velja za vse dejavnosti, tudi državno upravo, javni sektor, obrtnike in male zasebne kmete.

Obveznosti delodajalcev so pravice delavcev

Varno in zdravo delo ni nekaj, kar narediš enkrat za vselej, ampak proces, ki traja tako dolgo kot delo. Za to področje je treba stalno delati.

Delovni proces mora biti prilagojen psihofizičnim sposobnostim delavcev. Za neko delo je zdrav in močan mladenič primeren, starejši ali ženska pa ne. Ljudje so namreč različno zdravi in različno fizično zmogni.

Dodatno pokojninsko zavarovanje bomo uvedli zaradi tega, da bi izkoreninili beneficirano delovno dobo.

Ena večjih novosti novega zakona o varstvu in zdravju pri delu je izjava o varnosti, ki jo je dolžan izdelati in sprejeti delodajalec. Ta temelji na strokovni oceni nevarnosti in škodljivosti dela na delovnem mestu ter oceni tveganj za zdravje in poškodbe pri delu.

Ta ocena je namenjena temu, da bi delodajalec odpravil ali vsaj omejil nevarnosti poškodb pri delu in okvar zdravja. Način izdelave izjave o varnosti in njeno vsebino in podatke bo predpisal minister za delo v sodelovanju z ministrom za zdravstvo. Ta izjava bo različna od dejavnosti do dejavnosti, za vsako podjetje bo "butična". Za te izjave ni mogoče narediti tipskega pravilnika in ga razmnožiti, kot smo to delali v prejšnjem sistemu. Zaradi izjave bo delodajalec prisiljen spoznati vsa delovna mesta.

Borut Brezovar o novem zakonu o varstvu pri delu

Odnosi med delavci in delodajalci so konfliktni, njihovega reševanja se šele začnemo učiti

Nevarnosti so tudi na delovnem mestu administratorke

Če gre za delovno mesto natakarja, ki jih je v gostinstvu največ, bo delodajalec lahko stehal nevarnosti za vse skupaj, posebej bo naprimer ocenil le delovno mesto natakarja, ki dela ponoči. Delodajalec je dolžan oceniti tudi nevarnosti na delovnem mestu administratorke, ki ves dan dela za računalnikom, saj gre za vsiljeno držo. Tudi to mesto je mogoče urediti tako, da bodo okvare zdravja manjše.

Delodajalec naj za izvajanje nalog v zvezi z varstvom in zdravjem pri delu zaveže enega ali več strokovnih delavcev. Pri njihovi izbiri ima delodajalec široke možnosti. Pri pripravljanju hrane v gostinstvu je mogoče za to določiti tudi enega od kuharjev. Za te naloge ga mora seveda delodajalec dodatno usposobiti.

Delodajalec bo za področje varstva in zdravja pri delu praviloma imenoval več takšnih delavcev, običajno za vsak obrat in vsako izmeno. V večjih obratih bo to naloge treba poveriti varnostnim inženirjem.

Delodajalci bodo lahko naloge s področja varstva in zdravja poverili tudi zunanjim strokovnjakom, kakšnemu inštitutu ali zavodu, tudi posameznikom. Seveda pa bodo morali strokovnjaki, ki bodo svoje storitve ponujali na trgu, za to imeti dovoljenje – licenco.

Novost je tudi pooblaščen zdravnik, priporočljivo specialist

Borut Brezovar med predavanjem na konferenci SGiT

Voznik viličarja se mora usposobiti v okolju, kjer bo vozil

Delodajalec mora delavca pravočasno in v celoti obvestiti o vseh nevarnostih za poškodbe in zdravje. Zakon prepoveduje, da bi delavec delal v razmerah, ki mu škodujejo. Obveščanje mora biti nadeloma pisno in v jeziku, ki ga delavec razume. Če je delavec tujeje, ga je treba obveščati v njegovem jeziku.

medicine dela. Ta bo na delodajalca vezan s pogodbo, lahko bo pri njem tudi zaposlen, vendar bo zavezan stroki. Naloge pooblaščenega zdravnika bodo zlasti preventiva, saj zdravljenje ostaja do-

mena zdravstvenega zavarovanja. Specialistov medicine dela je v Sloveniji zdaj 160, po sprejetju zakona o varstvu in zdravju pri delu pa je za to specializacijo spet velik interes.

Delavca je delodajalec dolžan usposobiti za varno in zdravo delo. Če bo zaposlil voznika viličarjev, ne zadošča potrdilo ali diploma izobraževalne institucije, potrebna je usposobitev v delovnem

Anketa

Skrb za varnost in zdravje pri delu v ospredju sindikalnega dela

S sindikalnimi zaupniki iz nekaterih podjetij smo se pogovarjali o tem, kakšne so razmere na področju varnosti in zdravja pri delu v naših podjetjih in kaj o novem zakonu s tega področja menijo delavci.

Milan Krajišnik, Terme Maribor: Razmeram na področju varnosti in zdravja pri delu v številnih podjetjih ne posvečajo dovolj velike pozornosti. Upam, da bo novi zakon, ki nalaga večje odgovornosti tako delodajalcem kot delavcem, prispeval k pozitivnim spremembam. Zlasti bi morali v podjetjih bolj po-

skrbeti za delovne pogoje invalidov. Še naprej morajo vso pozornost varnosti pri delu posvečati tudi sindikati, saj se sicer lahko zgodijo, da bo zakon ostal le na papirju.

Milena Kobe, območni odbor sindikata obrtnih delavcev Podravje: Zaradi gospodar-

ske krize delodajalci zadnja leta zelo varčujejo. Žal pa številni delodajalci varčujejo tudi na račun varnega dela in zdravja delavcev. Zaradi tega se povečuje število delavk in delavcev, ki bolehalo za poklicnimi boleznimi, saj za preventivo v podjetjih slabo skrbijo. Pričakujem, da bo novi zakon stvari vendarle spremenil na bolje, čeprav si ne delam utvar. Mnogi delodajalci pri nas znajo odlično izigravati zakone, zato bodo verjetno poskušali izigrati tudi novi zakon o varnosti in zdravju pri delu. Uresničevanje zakona je zato v veliki meri odvisno tudi od učinkovitosti inšpekcije.

Branko Sprogar, Casino: Problemi varstva pri delu so v nekaterih podjetjih bolj, v drugih pa manj izraziti. Veliko je odvisno od dejavnosti, s katero se podjetje ukvarja. Vsekakor pa verjetno ni podjetja, kjer jim sploh ne bi bilo potrebno skrbeti za varno delo in zdravje delavcev. Menim, da bo novi zakon razmere na tem področju izboljšal. Zlasti pozdravljam zakonsko določilo, da se mora delodajalec s svetom delavcev posvetovati o vsakem ukrepu, ki lahko vpliva na varnost in zdravje delav-

Nadaljevanje na naslednji strani

Nadaljevanje s prejšnje strani

Inšpektor mora o ukrepih obveščati tudi v podjetju organizirani sindikat

Delodajalec je dolžan sindikat in delavskega zaupnika za področje varstva in zdravja pri delu obvestiti o ukrepih, ki mu jih je naložila inšpekcija. To dolžnost ima tudi inšpekcija, če pri ugotavljanju stanja ugotovi, da je sindikat v podjetju organiziran ali da imajo delavci izvoljenega zaupnika. Sodelovanje delodajalcev z delavci in sindikati mora postati povsem normalna sestavina dela. Povsem nerealna je namreč bojazen nekaterih delodajalcev, da bo zaradi tega prišlo do restavracije samoupravljanja, organizirani delavci in sindikati namreč nimajo nobene pravice zahtevati, kako naj delodajalec kaj uredi.

Čeprav daje zakon večino nalog delodajalcem, hkrati določa tudi pravice in dolžnosti delavcev.

Tako imajo delavci pravico in dolžnost seznaniti se z ukrepi za varno in zdravo delo in se za to tudi usposobiti. Delavci imajo tudi pravico in dolžnost predlagati ukrepe za izboljšanje stanja.

Delavci imajo pravico odkloniti delo, če niso prej obveščeni o nevarnostih za svoje zdravje. Delo lahko odklonijo tudi, če niso zdravstveno pregledani in če bi jim grozila neposredna nevarnost.

Delavci so dolžni spoštovati sprejete ukrepe, uporabljati zaščitno opremo, iti na zdravniški pregled, obveščati delodajalca o nepravilnostih, sodelovati z delodajalcem pri urejanju pogojev za varnejše in bolj zdravo delo.

Kazni ne bodo pravi nič samoupravne

Če inšpektor v podjetju naleti na "meglo", lahko od delodajalca zahteva, naj v določenem roku pripravi pisno poročilo. Ukrepa šele na podlagi poročila.

Zakon o varstvu in zdravju pri delu predvideva ustanovitev 15-članskega sveta za varnost in zdravje pri delu na državni ravni. Ta organ bo sestavljen štiripartično, iz po štirih predstavnikov stroke, delodajalcev in sindikatov in treh predstavnikov vlade. Njegova prva naloga bo pripraviti nacionalni program varstva in zdravja pri delu.

Novost bodo licence za delo strokovnjakov za varstvo in zdravje pri delu. Licence bo vsem, ki

bodo zanje izpolnjevali pogoje, podpisal minister za delo. Zakon predvideva za primere, ko bo kdo delal nekakovostno, tudi odvzem licence.

Strokovnjaki in zdravniki, ki opravljajo delo na področju varstva in zdravja pri delu, se lahko združijo v zbornico. Ta naj bi delovala podobno kot zbornica dektektivov. To pomeni, da bi skladno s svojim statutom nadzirala delo svojih članov, sprejemala kodeks poklicne etike, vodila evidenco članstva, določala cenik opravil ...

Nadzor nad izvajanjem zakona o varstvu in zdravju pri delu bo lahko opravljala le inšpekcija za delo (po sedanjem zakonu je to lahko opravljala tudi zdravstvena inšpekcija). Izjema so le rudarstvo, pomorstvo in zračni promet, kjer delujejo posebne inšpekcije.

Pri inšpekcijskih pregledih bodo lahko sodelovale le za to poklicane osebe, ne pa tudi novinarji ali kdo drug.

Za kazni pravi Brezovar, da niso pravi nič samoupravne – odvisne od povprečne plače samoupravljalcev.

Za večino prekrškov je zagrožena kazen najmanj 300.000 tolarjev, gornje meje ni (neuradno

pa je pri šestih milijonih). Poleg te kazni, ki je predvidena za delodajalca, je za odgovorno osebo, ki naredi prekršek, predvideno še najmanj 50.000 tolarjev kazni.

Kazni so predvidene tudi za delavce. Po 20.000 tolarjev bodo plačali tisti, ki ne bodo upoštevali varnostnih predpisov ali uporabljali predpisane opreme za varno in zdravo delo. Enako kazni bodo plačali tudi delavci, ki se ne bodo odzvali pozivu na zdravstveni pregled.

Čeprav imajo delodajalci dve leti časa, da delo organizirajo skladno z novim zakonom, deli novega zakona že veljajo. Tudi če bodo delodajalci uporabljali stare sisteme varstva pri delu, bodo za prekrške že veljale nove kazni.

Do sprejetja novih pravilnikov se bodo uporabljali sedanji, v zakonu je naštetih kar 44. Štirje pravilniki so bili do konca novembra že zamenjani. Ker so pravilniki strokovnoorganizacijski predpisi, pri njihovem nastajanju ni potrebe po širokih razpravah in udeležbi sindikalistov. V pravilnike bodo prenesene evropske direktive – kar je dobro za EU, bo tudi za nas, pravi Borut Brezovar.

Franček Kavčič

Nadaljevanje s prejšnje strani

cev. Menim, da bo to v številnih podjetjih vplivalo na izboljšanje razmer pri delu.

Nevenka Hranjec, Stroking: Zdi se mi, da smo v preteklosti vsi skupaj posvečali

več pozornosti varstvu pri delu kot dandanes. Zato je bilo nekaj treba ukreniti. Sprejem novega zakona o varstvu in zdravju pri delu pozdravljam in upam, da po prispeval k izboljšanju razmer. Dobro je, da je zakon strog do vseh, ki ne spoštujejo predpisov o varnosti pri delu, ne glede na to, ali so delodajalci ali delavci. Strogost zakona je v prid delavcem.

Dušan Ferenc, Felbd: Včasih je bilo področje varstva pri delu v podjetjih bolj urejeno kot zadnja leta. Dandanes delodajalci varčujejo pri vseh stroških – tudi pri zagotavljanju ustreznih in varnih pogojev za delo. Po novem zakonu pa bodo delodajalci dolžni skrbeti za takšno delovno okolje, ki bo delavcem zagotavljalo varno delo. Delovni proces bo moral biti prilagojen tudi zmožnostim delavca. Seveda pa bomo po novem zakonu tudi delavci morali dosledno spoštovati in izvajati

ukrepe za varnost in zdravje pri delu. Če bomo zakon dosledno izvajali, bomo na področju varnosti pri delu postopoma ponovno prišli na zeleno vejo.

Marjetka Starič, Terme Maribor: Na področju varstva pri delu je v številnih podjetjih ta čas največji problem, da so delavci preobremenjeni. Veliko delavcev v tej deželi mora za skromno plačilo delati tudi deset, enajst ali celo dvanajst ur na dan, če tako od njih terja delodajalec. Zaradi tega ni samo več nesreč pri delu, preobremenjenost delavcem uničuje tudi zdravje. S pomočjo novega zakona lahko to spremenimo, vendar samo, če ga bomo zares tudi uresničevali. Vsekakor pa morajo biti vprašanja varnosti in zdravja pri delu tudi po sprejemu novega zakona s tega področja še naprej v ospredju delovanja sindikatov.

Tomaž Kšela

Agonija Tama se nadaljuje

Delavec Tama se je pritožil na sklep o njegovi prodaji

Zgodba o prodaji mariborskega Tama, ki je ne spremlja samo skoraj 8000 bivših delavcev tega giganta v stečaju, temveč tudi velik domače in tuje javnosti, se je tik pred novim letom ponovno pošteno zapletla.

Tamova zgodba se je začela razpletati pred tremi leti in pol (natančno 3. junija 1996), ko je stečajni senat Okrožnega sodišča v Mariboru uvedel stečajni postopek za delniško družbo Tam in 16 njenih odvisnih družb.

Premoženje Tama, ki je bil paradni konj slovenskega gospodarstva, sestavlja okoli 800.000 kvadratnih metrov zemljišč, preko 160 objektov, okoli 237.000 kvadratnih metrov pokritih površin, ogromno tehnološke opreme, strojev, izumov, dokumentacije, patentov in drugega.

Stečajni senat je Tamovo premoženje v celoti najprej poskušal prodati na treh dražbah, sprva za 27 milijard tolarjev, nato za 21 in nazadnje za 14 milijard tolarjev.

Prodaja z zbiranjem ponudb

Ker na vseh treh dražbah za nakup premoženja stečajnega dolžnika ni pokazal interesa noben kupec, je stečajni senat julija 1998 začel Tam prodajati z zbiranjem ponudb. Na razpis so se prijavi trije kupci, stečajni senat pa je na začetku minulega leta sklenil prodati Tamovo premoženje za 10,5 milijarde tolarjev podjetju MTI Evropa, ki je v lasti ameriškega poslovneža indijskega rodu Johna Eapna. Marca lani so skladno s sklepom vlade parafirali tudi pogodbo o zaščiti narodnogospodarskih interesov med ministrstvom za gospodarske dejavnosti, Slovensko razvojno družbo in podjetjem MTI Evropa. Čeprav je bilo že lani spomladi vse pripravljeno za prodajo Tamovega premoženja podjetju MTI Evropa, do podpisa pogodbe ni prišlo, ker kupec ni plačal 10-odstotne are.

Zato je stečajni senat za začetek septembra lani razpisal javno dražbo za prodajo Tamovega premoženja po delih. Vendar pa so medtem zainteresirani domači kupci premoženja Tama v stečaju ob pomoči Slovenske razvojne družbe in mestne občine Maribor oblikovali svoj konzorcij in se začeli potegovati za nakup Tama v celoti. Konzorcij je za nakup Tamovega premoženja ponudil 8,1 milijarde tolarjev in resnost svoje namere podkrepil s 794 milijoni tolarjev, ki jih je nakazal na žiro račun podjetja v stečaju. Vendar je stečajni senat na predlog stečajnega upravitelja in upniškega odbora, ki ga vodi Drago Gajzer, ponudbo konzorcija zavrnil. Upniški odbor se s prodajo Tama za omenjeno ceno ni strinjal, ker kupnina ne bi zadoščala niti za poplačilo prednostnih terjatev, med katere sodijo tudi terjatve delavcev.

Tako je stečajni upravitelj po sklepu stečajnega senata novembra lani začel ponovno

zbirati ponudbe za nakup Tama po delih ali v celoti. Na razpis je prispelo 47 ponudb. Med katerimi sta bili tudi dve popolni za nakup Tamovega premoženja v celoti, ki sta ju oddala Konzorcij kupcev premoženja Tama v stečaju in podjetje MTI Evropa.

Tam so prodali konzorciju domačih kupcev

Upniški odbor je na predlog stečajnega upravitelja Mirka Žagarja obe ponudbi ocenil pozitivno, stečajni senat pa je 23. decembra lani sklenil, naj stečajni upravitelj proda Tamovo premoženje v celoti Konzorciju kupcev premoženja Tama v stečaju. Hkrati je stečajnemu upravitelju naložil, naj kupoprodajno pogodbo po podpisu pošlje stečajnemu senatu še v potrditev.

Ker so bili po oceni stečajnega upravitelja Mirka Žagarja podani vsi pogoji za prodajo Tama, je s konzorcijem kupcev, na čelu katerega je Anton Čokl, nekaj dni pred koncem minulega leta podpisal kupoprodajno pogodbo za 9,4 milijarde tolarjev. Pred podpisom po-

godbe je konzorcij na račun stečajnega dolžnika vplačal aro v višini 10 odstotkov kupnine.

Pritožba Tamovega delavca

Ko je že vse kazalo, da je Tam končno prodan, pa se je tik pred novim letom na sklep stečajnega senata pritožil upnik Tama v stečaju, delavec Jožef Šef (podjetje naj bi mu dolgovalo 56.000 tolarjev). Dvomi, da se je stečajni senat zares odločil za najboljšega kupca. Navaja, da je podjetje MTI Evropa doslej za nakup Tama že vplačalo na račun stečajnega upravitelja 120 milijonov tolarjev. Poleg tega naj bi to podjetje ponudilo za plačilo Tama še ček za 5 milijonov dolarjev ter akreditiv za 4,4 milijona dolarjev. Jožef Šef se je na sklep o prodaji Tama pritožil ob pomoči odvetniške pisarne, ki zastopa tudi podjetje MTI Evropa.

O pritožbi Tamovega delavca bo odločalo višje sodišče v Mariboru. Kaj in kako bo razsodilo, ni mogoče napovedati, vendar pa je že jasno, da se zgodba o prodaji Tama še ne bo razpletla tako kmalu. Možne so še vse opcije: da bo Tam prodan konzorciju kupcev, da bo prodan podjetju MTI Evropa ali, da bo (raz)prodan po delih. Odločitev je v rokah višjega sodišča, seveda pa se je tudi na njegove sklepe mogoče pritožiti.

Agonija Tama se torej nadaljuje. Zdi se, da nihče več ne ve, kako dolgo lahko še traja.

T. K.

Prevent je lani na novo zaposlil 784 delavcev

Skupščina delniške družbe Prevent iz Slovenj Gradca, ki sodi med najbolj uspešna podjetja na Koroškem, je pred koncem leta obravnavala poslovno poročilo podjetja za leto poprej. Prevent je leta 1998 ustvaril za več kot 31 milijard tolarjev celotnega prihodka in preko 646 milijonov tolarjev dobička (185 milijonov tolarjev dobička so namenili za dividende, 461 milijonov tolarjev pa je ostalo nerazporejenih). Podjetje je več kot 96 odstotkov dohodkov ustvarilo z izvozom. Za razvoj koroške regije pa je pomemben še en podatek: Prevent je poslovnem letu 1998 investiral za 1,2 milijarde tolarjev ter na novo zaposlil 784 delavcev!

T. K.

Novo peneče vino za novo tisočletje

V mariborskem Vinagu so pred novim letom predstavili svoje novo peneče vino Royal. Po besedah Vinagovega enologa Francija Železnika gre za vrhunsko suho penino, pridelano po klasičnem postopku iz vina sorte chardonnay iz odličnih vinogradniških leg na Celestrini pri Mariboru. Peneče vino Royal negujejo v veliki več kot 200 let stari tunelski kleti pod mestnim središčem Maribora, ki sodi med najznamenitejše vinske kleti v Evropi.

Vinag je leta 1998 z 220 zaposlenimi ustvaril okoli 2 milijardi tolarjev celotnega prihodka in 3,2 milijonov tolarjev čistega dobička.

Po besedah direktorja Boruta Kruderja ima pri prodaji vin na domačem tržišču 14-odstotni tržni delež, svoja vina tudi izvažajo. Podjetje gospodari s 320 hektari vinogradov in 180 hektari sadovnjakov ter povprečno letno pridelava 1,4 milijona litrov lastnega vina ter 4,9 milijona kilogramov jabolk.

Od leta 1995 do danes so v Vinagu name-nili za novo opremo in posodobitev proizvodnje okoli 600 milijonov tolarjev. Načrtujejo, da bodo v naslednjih dveh letih s pridelavo in prodajo šampanjca povečali celotni prihodek za okoli 200 milijonov tolarjev letno.

T. K.

Zadnji torek pred novim letom je Dušan Semolič povabil sedanje funkcionarje Svobodnih sindikatov in najvidnejše predstavnike predhodnice ZSSS na tradicionalno srečanje.

Čeprav je sneg zelo oteževal promet, se je velika dvorana Doma sindikatov v Ljubljani dobrobr napopolnila.

Dušan Semolič je v priložnostnem govoru orisal uspehe organizacije v minulem obdobju in nakazal glavne smeri dela v prihodnje. Po njegovih besedah so se Svobodni sindikati izkazali zlasti pri reformi pokojninskega zavarovanja. Poudaril je tudi, da za uspehe ni zaslužno le vodstvo, ampak prav vsak sindikalni zapnik in aktivist. Uspehi so tudi posledica zaupanja članstva v svojo organizacijo. Zveza je morala za doseg nekaterih ciljev uporabiti tudi silo – moč množic – in bila pri tem uspešna.

Novoletno srečanje je začinel Do-

Na tradicionalnem predno-voletnem srečanju so je zbralo veliko funkcionarjev Svobodnih sindikatov.

ro Hvalica, sekretar Sindikata Glosa, ki je udeležencem izročil knjižico Vinka Möderdorferja "Pesmi iz črne kronike. Stanje BP". Gre za novo zbirko socialne poezije, za ka-

tero je Hvalica dejal, da ji je nekaj časa grozilo, da bo izginila iz naše države. Potreba po takšni poeziji se je pokazala kmalu po spremembi družbene ureditve, ko je bolj člo-

Slovo uspešnega leta

Udeležencem je Vinko Hafner pohvalo in dal tudi nekaj nasvetov.

(brez posebnosti) torej pomeni, da so krivice normalne, pričakovane, neizbežne ...

Kar v navadi je, da se na tradicionalnem srečanju oglasi tudi

kdo izmed starejših, že upokojenih sindikalistov. Za to vlogo so tokrat veterani določili Vinka Hafnerja, ki je bivši ZSS predsedoval od leta 1978 do 1982.

Ciril Urek prejema spominsko uro.

veški socializem zamenjala kruta oblika kapitalizma. Socialna lirika temelji na socialnih krivicah, neenakosti med ljudmi, je v spremni besedi h knjižici zapisal Ciril Zlobec.

Novost v poeziji Vinka Möderdorferja naj bi bila ta, da ugotavlja sedanje stanje, ne da bi klicala k uporu ali revoluciji, kot je prejšnja socialna poezija. Stanje BP

Po čem smo (pre)živeli?

Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

DECEMBER 1999

Skupina dobrin iz košarice	Tričlanska delavska družina			Štiričlanska delavska družina			Indeks cen življenjskih potrebščin XII.99/XI.99	Indeks cen življenjskih potrebščin XII.98/XII.99
	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica		
1. Hrana	60.867,75	45.956,83	45.956,83	75.196,45	56.116,47	56.116,47	100,7	106,4
2. Pijača	8.769,59	3.324,99	3.324,99	8.810,30	3.342,43	3.342,43	99,8	102,0
3. Kajenje	7.215,00	3.900,00	3.900,00	7.215,00	3.900,00	3.900,00	100,0	105,9
4. Oblačila	32.001,64	19.714,10	1.056,02	38.977,93	24.038,08	1.164,73	100,5	108,2
5. Obutev	8.909,58	6.840,72	0,00	10.565,90	7.547,17	0,00	100,2	106,9
6. Stanovanje	26.343,84	18.913,58	15.337,50	32.154,29	22.764,28	18.435,34	100,1	108,1
7. Ogrevanje, razsvetljava	27.243,94	19.026,42	16.104,65	33.672,94	22.750,69	19.241,50	101,7	117,4
8. Gospodinjstva oprema	14.870,76	7.884,38	0,00	17.868,12	9.231,56	0,00	100,3	103,0
9. Higijena, zdravstvena nega	19.658,49	16.640,59	10.576,82	21.796,90	18.254,60	12.171,35	100,3	106,6
10. Izobr., kultura, razvedrilo	43.113,91	15.745,70	7.645,41	48.642,98	17.860,04	7.869,58	102,5	99,5
11. Prometna sr. in storitve	47.623,10	15.866,08	7.234,22	58.899,31	20.888,30	8.043,56	102,1	110,6
12. Razni predmeti in storitve	4.724,89	2.722,71	0,00	5.863,09	3.012,27	0,00	100,8	108,0
13. Drugi izdatki	49.238,39	12.452,69	11.125,97	52.649,94	12.831,75	11.125,97	100,8	108,0
SKUPAJ (v SIT)	350.580,86	188.988,78	122.262,42	412.313,13	222.537,63	141.410,94		

Stopnja rasti košaric XII. 99/XI. 99	0,80	0,74	0,77	0,82	0,76	0,78
Stopnja rasti košaric XII. 99/XII. 98	8,38	8,09	7,89	8,29	8,07	7,75
Primerjava ocenjenih in dejanskih košaric za XI. 99	1,00	1,01	1,01	1,00	1,01	1,01

Struktura življenjskih stroškov (december 1999)

1. Hrana	17,36	24,32	37,59	18,24	25,22	39,68
2. Pijača	2,50	1,76	2,72	2,14	1,50	2,36
3. Kajenje	2,06	2,06	3,19	1,75	1,75	2,76
4. Oblačila	9,13	10,43	0,86	9,45	10,80	0,82
5. Obutev	2,54	3,62	0,00	2,56	3,39	0,00
6. Stanovanje	7,51	10,01	12,54	7,80	10,23	13,04
7. Ogrevanje, razsvetljava	7,77	10,07	13,17	8,17	10,22	13,61
8. Gospodinjstva oprema	4,24	4,17	0,00	4,33	4,15	0,00
9. Higijena, zdravstvena nega	5,61	8,81	8,65	5,29	8,20	8,61
10. Izobr., kultura, razvedrilo	12,30	8,33	6,25	11,80	8,03	5,57
11. Prometna sr. in storitve	13,58	8,40	5,92	14,29	9,39	5,69
12. Razni predmeti in storitve	1,35	1,44	0,00	1,42	1,35	0,00
13. Drugi izdatki	14,04	6,59	9,10	12,77	5,77	7,87
SKUPAJ:	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strojna služba Predsedstva ZSSS

KOMENTAR:

Decembra 1999 je inflacija znašala 0,8 %. V letu 1999 so se cene zvišale za 8 % oziroma za 6,1 % glede na povprečje 1998. V decembru so se za 5,1 % zvišale cene telefonskih storitev in za 3,9 % cene nekaterih poštinskih storitev. Cene prevozov potnikov po železnici so se zvišale za 5,5 %. Tretje povišanje cen bencinov v letu 1999 pa je znašalo 4 %. V lanskem letu so hitreje kot cene blaga rastle cene storitev. Posebej opozarjamo na srednjo razpredelnico, v kateri objavljamo tudi prejšnji mesec napovedani podatek o primerjavi ocenjenih košaric za november 1999, ki jih izračunava strokovna služba predsedstva ZSSS, in dejanskih košaric za november 1999, ki jih je decembra izračunal Statistični urad RS. Kljub uvedbi davka na dodano vrednost julija lani, znaša razlika le povprečno 1 %.

Strojna služba

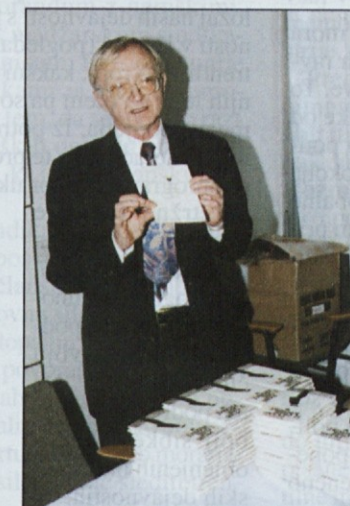
Sindikalna lista

Januar 2000	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo)	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo)
Prvi del	SIT	SIT
1. Dnevnice		
- cela dnevnic		3.869,00
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	
- polovična dnevnic		1.933,00
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.347,00
2. Kilometrina (od 26. 11. 1999 dalje)	40,11	40,11
3. Ločeno življenje	69.612,00	56.473,00
4. Prenosičice - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 7. 1999)		
- po SKPGD (na delovni dan)*	572,00	572,00
Drugi del		
1. Jubilejne nagrade		
- po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
- za 10 let	55.846,00	47.430,00
- za 20 let	83.769,00	71.144,00
- za 30 let	111.692,00	94.859,00
2. Odpravnina ob upokojitvi	348.060,00	524.685,00
- oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje		oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje
3. Solidarnostne pomoči		
- po SKPD - ob smrti delavca	104.418,00	94.859,00
- ob smrti v ožji družini	52.209,00	-
4. Minimalna plača (od 1. 8. 1999)	74.262,00	74.262,00
5. Zajamčena plača	40.941,00	40.941,00
6. Regres za letni dopust		
- najmanj	102.000,00	96.500,00
- ali največ	122.427,00	102.000,00
	(70 % povprečne slovenske plače)	

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).
2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.
3. V negospodarstvu znaša regres po podpisu aneksa h kolektivni pogodbi (Ur. list RS št. 39/99) za leto 1999 96.500 SIT. Za delavce, katerih mesečna bruto plača za obdobje marec-maj 1999 ne presega 120.000 SIT, znaša regres 102.000 SIT. Do 5. junija se vsem delavcem izplača 85.012 SIT regresa, preostali del pa do 5. januarja prihodnje leto.
Strojna služba ZSSS

Rajko Lesjak se zahvaljuje Janiju Kovaču.

Doro Hvalica predstavlja knjižico Vinka Möderdorferja "Pesmi iz črne kronike. Stanje BP". Pesmarico je založil Sindikat Glosa, pri izdaji pa so pomagali tudi SGiI, SDTS, Šindikat VIR, Sindikat KZI, SINLES, SKVNS, SDDO, sindikat finančnih organizacij, sindikat gozdarstva, STUPIS in ZSSS.

Najprej je pohvalil pravilnost ravnanj in usmeritev Svobodnih sindikatov, zaradi česar da so najmočnejši izmed sindikatov v državi. Tudi s pomočjo svojega dvignjenega kazalca, s katerim je pred desetimi leti požugal Slobodanu Miloševiću, je sedanjemu aktivu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije dal nekaj napotkov. Glavna baza Svobodnih sindikatov, ki je sedaj med industrijskimi delavci, naj bi se razširila v dejavnostih, kjer prevladuje intelektualno delo. Še več bi bilo treba narediti za združevanje sindikalnega gibanja. Predsednik in sekretar ZSSS sta se na srečanju poslovila od dveh zaslužnih funkcionarjev, ki jima je letos prenehala funkcija in sta odšla med upokojence. Cirilu Ureku, bivšemu sekretarju organizacije ZSSS v Zasavju, in Janiju Kovaču, dosedanjemu sekretarju ZSSS v Pomurju, se je Dušan Semolič zahvalil za opravljeno delo in jima izročil tradicionalni spominski darili - stenski uri.

F. K.

Ministrstvo za gospodarske dejavnosti je pred novoletnimi prazniki javnosti predstavilo 'Razvojni program za pospeševanje konkurenčne sposobnosti slovenske industrije'. V naslednjih štirih letih naj bi država na načine, ki jih dovoljuje Evropska unija, torej brez neposrednih oblik finančne pomoči, v slovenski industriji spodbujala izvajanje strategij za povečanje produktivnosti, povečevanje konkurenčne sposobnosti podjetij, povezovalje podjetij in specializacije v proizvodnih verigah ter spodbujala nove domače in tuje naložbe. Slovenska industrija naj bi s pomočjo tega programa in podprogramov za posamezne dejavnosti ter celo za posamezna podjetja izboljšala svoje konkurenčne in inovacijske sposobnosti. Tradicionalne industrijske panoge, kot so na primer železarstvo, tekstilna, obutvena industrija in lesnopredelovalna industrija, naj bi se restrukturirale. Zaposlene v dejavnostih z nizko dodano vrednostjo bi preusmerjali v dejavnosti z visoko dodano vrednostjo na zaposlenega. Vse to naj bi se dogajalo z namenom, spodbuditi gospodarsko rast, ustvarjati večjo dodano vrednost na zaposlenega, zagotoviti dinamično tržno strukturo in skladen regionalni razvoj. Ali na kratko: usposobiti slovenska podjetja za krut boj na svetovnem trgu v pogojih globalizacije le-tega.

Ali gre za nov poizkus novega ministra, da bi pripravil 'svojo' strategijo razvoja - dr. Tea Petrin je stolček ministra v ministrstvu za gospodarske dejavnosti zasedla lani - ali pa za vsem skupaj tiči vendarle nekaj več?

Ministrica meni slednje, zato ker gre po njenem mnenju v primerjavi s prejšnjimi leti za načrtovan program, ki je pripravljen na podlagi analiz stanja slovenske industrije in gospodarstva kot celote ter ob upoštevanju zahtev, ki jih na področju oblikovanja industrijske politike in v njenem okviru politike konkurence predpisuje Evropska unija. Poleg tega razvojni program pomeni orodje ministrstva za gospodarske dejavnosti, v obliki ukrepov, za uresničevanju razvojne politike.

Povečanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva je potrebno. Čeprav si vsi želimo visoko stopnjo socialne varnosti in visok družbeni standard, se je treba zavedati, da ne bo nobeden od ciljev dosežen, če naše gospodarstvo ne bo mednarodno konkurenčno. To bo takrat, ko se bo večina naših podjetij sposobna hitro prilagajati spremembam na trgu in bo obenem dosegla poslovno odličnost.

"Razmišljanje o poslovni odličnosti mora postati osrednje gibalno razvoja v vseh ravneh, od gospodarstva do državne uprave. To pa zahteva preusmeritev državne politike od tradicionalnih interventnih ukrepov na področja, kot so zagotavljanje spodbudnega okolja za uspešno vključevanje podjetij v globalne trende ter spodbujanje podjetij k stalnim prilagoditvam njihove strukture in organizacije," pravi Tea Petrin in nadaljuje: "Nekateri ekonomski strokovnjaki sicer menijo, da proračun ne more in ne sme biti 'razvojno naravnani'. Mi pa mislimo, da je stanje v slovenskem gospodarstvu takšno, da potrebuje sodelovanje države, da mora biti državna politika spodbujevalec sprememb, ki bodo popeljale slovensko gospodarstvo v konkurenčno enakovredno gospodarstvo."

Na ministrstvu za gospodarske dejavnosti so oblikovali tudi programe restrukturiranja podjetij v tradicionalnih panogah, železarstvu, tekstilni, konfekcijski industriji, usnjarski in obutveni ter lesnopredelovalni industriji v skladu s pogajalskimi izhodišči za priključitev k Evropski uniji. Programa restrukturiranja usnjarskopredelovalne ter tekstilno-oblačilne industrije sta bila tudi že predstavljena v Bruslju. Iz poročila misije Slovenije pri Evropski

Preoblikovanje po statutu Evropske unije?

Razvojni program za pospeševanje konkurenčne sposobnosti slovenske industrije predvideva uporabo zgolj posrednih oblik pomoči države

uniji izhaja, da so sta dokumenta zelo dobra in da po prvi oceni v ničemer ne kršita pravil Evropske unije o državnih pomoči podjetjem.

Renata Vitez, državna sekretarka na ministrstvu za gospodarske dejavnosti, nam je povedala, da programe raje imenujejo 'prilaganje teh dveh industrij pogojem enotnega evropskega trga' kot pa 'restrukturiranje'. "Tako že uvodoma povemo, do kod nameravamo posegati: ne želimo intervenirati v gospodarstvu (nimamo niti sredstev za to, niti tega ne želimo početi), pač pa biti spodbujevalec sprememb," je dejala.

Na ministrstvu so najprej naredili podrobno analizo na ravni dejavnosti, primerjali položaj naših dejavnosti s položajem teh dejavnosti v Evropi (pogledali, kakšni so razvojni trendi v Evropi, kakšni so pri nas bili v zadnjih letih). Potem pa so pogledali tudi posamezna podjetja. Iz potreb, ki izhajajo iz trenutne situacije, so te programe razdelili v tri podprograme: nabor ukrepov za pospeševanje tržne funkcije (okrepiti podjetja na področju trženja), podprogram o tehnološki prenovi in podprogram o razvoju človeških virov. Na teh področjih so najbolj šibke točke v omenjenih industrijskih dejavnostih.

Programa naj bi se izvajala štiri leta, s tem da so na ministrstvu podrobno in v okviru razpoložljivih proračunskih sredstev razdelili ukrepe za prvo leto ter določili smernice ukrepanja v naslednjih letih.

Upajo in verjamejo, da bo rezultat prvega leta dal solidno osnovo za pripravo nadaljnjih ukrepov. Za letošnje leto je za mehko pomoč podjetjem usnjarskopredelovalne industrije zagotovljenih 850 milijonov tolarjev, za tekstilno industrijo pa nekaj nad 1,17 milijarde tolarjev. Ta sredstva pomenijo 60-odstotni delež vseh potrebnih sredstev, preostalih 40 odstotkov bodo morala prispevati podjetja, ki se bodo odločila za sodelovanje v programih.

V Evropski uniji uporabljajo za pomoč države podjetjem izraza 'trda' in 'mehka' pomoč. Trda pomoč ni zaželena. Kaj pravzaprav pomenita ta dva, nam dokaj tuja izraza? Gre za malce neposrečen prevod iz angleščine; 'trda' pomoč države pomeni, da ta iz proračuna pomaga ogroženim dejavnostim z zmanjšanjem davkov ali prispevkov ali z neposrednimi fi-

nančnimi vložki. Ker take oblike pomoči rušijo konkurenčno enakopravnost med podjetji in dejavnostmi, v Evropski uniji niso dovoljene. Mehke oblike pomoči pa so, na primer, vlaganje sredstev v večanje sposobnosti podjetij, kjer gre za svetovanje in podobno.

Tako bo denimo podjetjem v usnjarskopredelovalni industriji država lahko 'mehko' pomagala pri ponovnem vračanju na nekdanje trge (Jugoslavije in Vzhodne Evrope), pri optimizaciji podjetij, pri izobraževanju za nove tehnologije, uvajanje novih materialov in sonaravnih procesov. Pri zmanjševanju stroškov, ki so zlasti visoki zaradi razdrobljene nabavne politike in slabe kakovosti materiala, bi država lahko pomagala z zagotovitvijo institucije, ki bi bila usposobljena za testiranje materiala. Država bi lahko pospešila skupno delovanje podjetij v okviru tehnoloških centrov in skupno delovanje proizvajalcev iz več dejavnosti (v okviru 'grozda' modne industrije, kjer bi sodelovali izdelovalci in obli-

Čeprav v največjih podjetjih usnjarskopredelovalne industrije že dve leti tečejo dokaj obetavni sanacijski programi, je položaj te dejavnosti v Sloveniji še vedno izjemno negotov.

Albert Vodovnik: Slovenija brez industrije nima prihodnosti. Zato rade volje sodelujemo pri programu prilaganja industrije evropskim meram in mislim, da je naša vloga opozarjati vlado na socialne vidike tega prilaganja.

Anton Rozman: Vladi smo ponudili sodelovanje v programskem svetu, ker smo prepričani, da morajo v procesu restrukturiranja slovenske industrije sodelovati vsi socialni partnerji.

kovanci obutve, oblačil modnih dodatkov, športnih rekvizitov, kozmetike). Tak grozd je kajpak zanimiv tudi za tekstilce, ki pa imajo zaradi velike koncentracije dejavnosti ter podjetja, ki je sposobno prevzeti vlogo 'velikega vodje', velike možnosti za vertikalne kot tudi za horizontalne povezave. Takšen koncept organiziranja je zelo primeren za nesporen, torej mehek način sodelovanja države, ki bi lahko pomagala pri revitalizaciji podjetij in prekvalifikaciji zaposlenih.

Za nadzor in spremljanje izvajanja teh programov bo oblikovan programski svet, v katerega bodo vključeni tudi socialni partnerji, torej tudi sindikati. Sodelovanje med ministrstvom in ZSSS, posebej SKEI in sindikatом tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, naj bi bilo po besedah ministrice že doslej dobro. S SKEI je ministrstvo dobro sodelovalo pri reševanju težav v zvezi s privatizacijo slovenskih železarn; dogovorili so se tudi, da bodo predstavniki ministrstva prišli na bližnjo sindikalno konferenco o izvajanju industrijske politike.

"Ko bodo vsi ti programi verifificirani na Evropski uniji, bomo sindikate aktivno vključili v njihovo uresničevanje," pravi Tea Petrin. "V podjetjih je za preobrazbo potrebno sodelovanje vseh struktur, ne le lastnikov in menedžmenta. Zato pričakujemo plodno sodelovanje."

O programih prilaganja tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije smo se pogovarjali tudi na SKEI in republiškem odboru sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije.

Albert Vodovnik, predsednik sindikata SKEI, nam je o sodelovanju z ministrstvom za gospodarske dejavnosti pripovedoval takole: "Mi smo imeli že za časa ministra Maksa Tajnikarja svoje predstavnike v komisijah za posamezne poddejavnosti, za črno in barvno metalurgijo, strojogradnjo ter elektro in elektronsko industrijo. Toda takratni projekti so po vrsti padali, ker smo se v Sloveniji vse preveč ubadali s privatizacijo, namesto s sanacijo in restrukturiranjem podjetij.

Obenem se je politika opredeljevala proti industriji in s tem naredila veliko škode. Go-

vorili so o postindustrijski dobi, ne da bi natančno vedeli, kaj to pomeni, niti niso vedeli, kaj za Slovenijo pomeni industrija.

Sindikati smo skupaj z ministrstvom za gospodarske dejavnosti odigrali nemajhno vlogo pri pridobivanju sredstev za sanacijo podjetij. Vendar ta sredstva niso bila porabljenata za sanacijo podjetij in nakup novih tehnologij, pač pa za sanacijo bank.

Kar se tiče sedanjih projektov, me skrbi, da bi se zdajšnja velika prizadevanja ministrstva za gospodarske dejavnosti sprevrgla v svoje nasprotje, če napovedani ukrepi ne bodo uprabljeni v praksi.

Sindikati imamo voljo sodelovati v institucijah, predvsem pa v programskem svetu za pospeševanje konkurenčne sposobnosti slovenske industrije. Menim, da je naša vloga v njem zelo pomembna: pred kratkim smo podpisali memorandum z nemškimi, avstrijskimi, češkimi, madžarskimi sindikati. Torej državami članicami Evropske unije in državami kandidatkami za vstop. Memorandum govori tudi o tem, da se morajo razlike v plačah in stroških dela zmanjševati in približevati ravni, ki je v Evropski uniji.

Avstrijska zveza sindikatov je celo predlagala svoji vladi, naj poskuša ustaviti širitev Unije, ker bi bila s članstvom novih držav ogrožena njihova delovna sila. Dobro je vedeti, da nas bodo ob vstopanju v Evropsko unijo nam bližje članice povprašale tudi po delovnih mestih in plačah in da nas v tem pogledu ne bodo primerjali z geografsko bolj oddaljenima Grčijo in Portugalsko. Zato moramo na področju delovne sile in plač slediti trendom v Evropski uniji.

Slovenija brez industrije nima prihodnosti, zato pri projektih restrukturiranja industrije radi sodelujemo in jih podpiramo. Skrbi pa nas težnja po nadaljnjem zmanjševanju delovnih mest v nekaterih programih razvoja. Treba bo zelo pazljivo presoditi, kako naj Slovenija napreduje v Evropo, ne da bi bila cena za to previsoka. Po naših ocenah bi nadaljnje zmanjševanje števila delovnih mest in produktivnosti v industriji krepko zmanjšalo bruto

domači proizvod, kar bi ogrozilo sedanjo raven socialne varnosti.

Na vprašanje, kako ocenjuje projekt mehke pomoči države pri restrukturiranju podjetij in panog, je Albert Vodovnik odgovoril: "Projekt ministrstva za gospodarske dejavnosti je zelo zanimiv, če le ne bo preveč teoretičen. S programom restrukturiranja železarstva pa nisem zadovoljen. Število zaposlenih v železarstvu naj bi se namreč ponovno zniževalo. Ministrica nam je sicer zagotovila, da se to ne bo zgodilo. Obstaja pa velika nevarnost, da bo privatizacija slovenskih železarn privedla do novega odpuščanja delavcev.

Problem je tudi čas, ki ga imamo za prilaganje. Druge države so imele na voljo došti več časa in EU jim je tudi dajala obilno pomoč. Mi pa smo zadnjih deset let žal porabili predvsem za privatiziranje in zelo malo za temeljna vprašanja prilaganja industrije svetovni konkurenci. Evropa zelo resno dela dolgoročne projekte restrukturiranja industrije in je nekaj korakov pred nami v planiranju ukrepov."

Anton Rozman, predsednik Sindikata tekstilne in usnjarske predelovalne industrije Slovenije, je povedal, da jih je ministrstvo za gospodarske dejavnosti povabilo na seznanitveni pogovor o programih restrukturiranja za usnjarskopredelovalno industrijo, na enak sestanek za tekstilno industrijo pa ne.

"Vlada je oba programa sprejela že pred novoletnimi prazniki, vendar to vemo neурadno," je dejal. "Vemo samo, da je za pomoč usnjarskopredelovalni industriji v letošnjem letu predvidenih 1,4 milijarde tolarjev pomoči, po ključu 60 odstotkov država, 40 odstotkov pa sama podjetja."

Ministrstvo je programe prilaganja podjetij naredilo zaradi zahtev Evropske skupnosti, naredilo pa jih je brez sodelovanja delodajalcev in delojemalcev. Ponudili smo, da sodelujemo vsaj v programskem svetu, saj pri tako pomembni zadevi, kot je restrukturiranje industrije, morajo sodelovati socialni partnerji."

Predvidene ukrepe bi bilo treba uresničiti čimprej, in to tako, da podjetjem ne bo treba zbirati potrebne dokumentacije mesece, ampak da bo pomoč ustrezno hitra, meni Anton Rozman. Celotako utegne biti pomoč za katero podjetje prepozna.

Na vprašanje, kaj v sindikatu tekstilne in usnjarske predelovalne industrije menijo o tako imenovanih 'mehkih' oblikah pomoči, ki jih dovoljuje Evropska unija, je Rozman odgovoril, da bodo ti ukrepi učinkoviti pri tistih podjetjih, ki že zdaj niso najslabša. Najslabša podjetja po njegovem prepričanju ne bodo niti zadostila pogojem za pridobitev razpisane pomoči. V sindikatu vedo, da del tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije v pogojih, kot so v Evropski uniji in na globalnem trgu, nima nobene prihodnosti. Zato bi bilo dobro proučiti, katera podjetja so primerna za zaprtje, in jih zapreti. Podjetjem, ki imajo trenutno težave v poslovanju, pa imajo vizijo, pa naj bi pomagali prebroditi najhujše obdobje.

Slovenija bi morala znati pritegniti več pomoči iz Evropske unije za prilagoditev industrije, tako kot je unija pomagala nekaterim svojim članicam.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije

Kolektivno nezgodno zavarovanje vseh članov

S spremembami Pravilnika o financiranju in finančno-materialnem poslovanju našega sindikata, sprejetimi 23. junija 1999, smo se zavezali, da bomo del članarine namenili za nove namene: stavkovni in socialni sklad ter sklad nezgodnega zavarovanja.

Na tej podlagi smo z Zavarovalno družbo Adriatic d. d. Koper podpisali skupno Polico za nezgodno zavarovanje vseh članov Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Zavarovanje velja od 1. 1. 2000 dalje.

Ker so nezgode žal sestavni del vsakdanjega življenja, je nezgodno zavarovanje med najbolj razširjenimi oblikami zavarovanja. Nezgodno zavarovanje je oblika zavarovalne zaščite, katere namen je zavarovanemu delavcu ob nezgodi nuditi finančno pomoč. Jamstvo zavarovalnice velja 24 ur na dan za vse nezgode, ki se delavcu pripetijo v službi in tudi izven nje.

Nezgodno zavarovanje članov Sindikata delavcev trgovine Slovenije obsega naslednja kritja (zavarovalne vsote so navedene v SIT):

SMRT ZARADI NEZGODE	INVALIDNOST	SMRT ZARADI BOLEZNI
340.000	680.000	90.000

Ob nezgodi mora zavarovanec takoj poiskati zdravniško pomoč in nezgodo prijaviti Adriaticu najkasneje v 30 dneh.

Pri prijavi nezgode mora zavarovanec predložiti vse zahtevane listine. Izpolniti mora zlasti obrazec za prijavo nezgode, dobi ga pri svojem sindikalnem zaupniku.

Vso dokumentacijo in izpolnjeni obrazec član pošlje na sedež Sindikata delavcev trgovine Slovenije, Dalmatinova 4 v Ljubljani. Vodstvo sindikata bo obrazec potrdilo, vendar le tistim, ki imajo urejen status člana sindikata (torej redno plačujejo članarino).

Zavarovalnica Adriatic bo ob nezgodi zavarovancu izplačala ustrezen odstotek zavarovalne vsote za invalidnost, če je zaradi nesreče postal trajno invaliden.

Za zavarovance, ki jim bo priznana več kot 50-odstotna invalidnost, se zavarovalno kritje povečuje za 50 odstotkov. Pri ugotovljeni 100-odstotni invalidnosti bodo naši člani tako prejeli po 1.020.000 tolarjev. Stopnja invalidnosti se določa po tabeli ADRIATIC O-TAB-INV-01.

Pri zavarovanju za smrt zaradi bolezni velja 6-mesečna karenca. To pomeni, da zavarovalnica ne bo izplačala zavarovalne vsote za smrt zaradi bolezni, če bo zavarovanec umrl v prvih šestih mesecih trajanja našega kolektivnega nezgodnega zavarovanja, torej pred 1. 7. 2000.

Dodatne informacije lahko člani dobite v Zavarovalnici Adriatic, tel. 061/309-22-00 in na Sindikatu delavcev trgovine Slovenije, kontaktna oseba Sandi Bartol, tel. 061/13-41-252.

Sandi Bartol,
sekretar

Franci Lavrač,
predsednik

Silvestrovo

Za silvestrovo pripeljejo v ambulantno nezavestnega moškega, ki ga spremlja žena.

"Gospa, vaš mož je zastrupljen z alkoholom," pravi zdravnik.

"Barabe! Le kdo mu je natresel strup v špricarje? Pa še za silvestrovo!"

Silvestrovo – drugič

Kuhar pride za silvestrovo zaskrbljen k šefu strežbe: "Zgodilo se je nekaj groznega! Pečenka za silvestrski menu se je prismočila!"

"Nič hudega! Na jedilnik bom pripisal, da gre za gasilsko pojedino, in nekoliko dvignil ceno!"

Z novoletne zabave

"Najel sem sobo. Te lahko gor povabim na kozarček pijače?" reče na novoletni zabavi mladenič svoji sodelavki.

"Na seks bi šla, pijem pa ne!"

Z novoletne zabave – drugič

"Veste, jaz sem po poklicu profesor matematike!" se mladenič pohvali ženski na novoletni zabavi.

"Profesor matematike, pa tako slab računar?" se začudi ona. "Če bi znali bolje računati, bi že zdavnaj ugotovili, da name zaman računate ..."

Z novoletne zabave – tretjič

"Leto 2000 sem pričakal pri soročnikih!"

"Ste se imeli lepo?"

"To ne, imel pa sem vse zastoj!"

Z novoletne zabave – četrtrič

"Zakaj ti nič ne piješ?"

"Če preveč spijem, mi začne iz nosa teči kri!"

"Razumem! Tudi sam sem imel tako ženo!"

Z novoletne zabave – petič

"Najraje bi se spremenil v miško," reče močan moški, ko se z novoletne zabave vrača domov vinjen.

"Zakaj pa?"

"Da bi se me žena bala!"

Z novoletne zabave – šestič

"Ne preračunavaj toliko? Zakaj bi se v najdaljši in najbolj nori noči obremenjevala s kalorijami!" reče dekle svojemu izbrancu na novoletni zabavi.

"Saj se ne obremenjujem s kalorijami, temveč z denarjem!"

Z novoletne zabave – sedmič

"Draga, v novem letu ti želim mnogo zdravja, sreče in ljubezni!"

"To so samo prazne besede!"

"Zakaj?"

"Če se pri plesu s sosedom samo malce bolj stisnem k njemu, pa že ponoriš."

Hamoreska

"Danes je v naši tovarni prava norišnica. Proizvodnja že od šeste ure zjutraj stoji, ker ni dovolj pločevine," je prvi delovni dan po novoletnih praznikih pri malici v naši tovarniški menzi dejal strugar Lojze. "Zares me zanima, zakaj je prišlo do pomanjkanja pločevine."

"V našem obratu pa smo danes dopoldne proizvajali sam škart, ker so nam iz projektive poslali napačne načrte," je dejal rezkar Vili. "Kaj takega se ni zgodilo še nikoli. Tudi mene zanima, zakaj je prišlo do tega."

"Neverjetno. Danes je vse narobe tudi v našem obratu," se je vključila v pogovor Neža iz ekspedita. "Zjutraj so mi iz vodstva podjetja naročili, naj pošljem pakete vsem poslovnim partnerjem. Ko je bilo vse zapakirano, pa so naročilo preklicali. Zato sem ves dopoldne delala zaman – in to kot črna živina. Zanima me, kdo v našem oddelku je za to odgovoren."

"Nehajte že enkrat čvekati o hroščih. Ne vidite, da jem," se je ponovno oglasil Peter, ki se mu je jezik sedaj že vidno zapletal, pa tudi z žlico je čedalje težje zadel v usta. "Kako naj sploh jem, če govorite o tako gnusnih stvareh, kot so majski hrošči sredi zime. Kaj bolj bedastega še nisem slišal!"

"Bedasto gor, bedasto dol, vendar bo ta milenijski hrošč našo tovarno očitno veliko stal," je dejal Lojze. "Samo pomislite, kakšno izgubo bo imela tovarna, ker proizvodnja v našem obratu že vse dopoldne stoji. In kakšna izguba je nastala, ker so v oddelku pri Viliju vse dopoldne delali po napačnih načrtih ter bomo morali celotno proizvodnjo poslati med škrat?"

"Name pa si kar pozabil?" je očಿತajoče vprašala Neža. "Moški si pač mislite, da to nič ne stane, če ena baba celo dopoldne dela brez haska, saj tudi vse življenje streže enemu dedcu."

"Ej, Nežika! Če bi ti stregla meni, bi te za to bogato nagradil," se je zarežal Rudi. "Za tebe bi pregnal s sveta tudi vse milenijske hrošče, da ti ne bi več povzročali težav!"

"Fantje, ti milenijski hrošči

niso tako nedolžna bitja, da bi se tukaj norčevali iz njih. Po radiu sem slišal, da so jim v neki azijski državi takšni milenijski hroščki povzročili milijardno izgubo, preden so se jih rešili."

Kdo ve koliko časa bi še tako kramljali o računalniških hroščih, če ne bi iz kuhinje vsa zaripla od jeze pridrvela kuharica Špela s steklenico viskija pod pazduho.

Špela je stopila pred kurirja Petra, ki se je sedaj majal že na stolu, in mu potisnila steklenico viskija pod nos. "Na! Nesi! Samo povej jim, da je to zadnja steklenica! Če gospoda želi še kaj več, te bodo morali poslati v bistro Pri Marici, če boš seveda še sploh lahko prišel do tja in nazaj."

"Kaj pa se dogaja?" smo presenečeno vprašali vsi v en glas.

"Direktor je že zjutraj sklical sejo kolegija, na kateri vsi direktorji proslavljajo, ker naše računalniške mreže ni napadel milenijski računalniški hrošč! Doslej so spili že sedem steklenic viskija, ki jim ga nosi v direktorjevo pisarno Peter in ga seveda zraven še sam veselo cuka!"

"Sem vam rekel, da v našem podjetju ni nobenih hroščev, ali vam nisem rekel," je pomembno dejal Peter in požugal s prstom. "To smo ugotovili jaz in kolegij direktorjev!"

"Mi zares nimamo milenijskih hroščev v računalnikih, zato pa jih imajo naši direktorji skupaj s tabo Peter – v glavah! To pa je še veliko hujše!" je dejala Špela in si energično obrisala roke v predpasnik.

Iz dnevnika delavca Jožeta**Milenijski hrošč**

"Danes je povsod v tovarni norišnica," je dejal mizar Tone. "Zato je naš mojster vprašal v direktorjevo pisarno, kaj se dogaja. Tajnica Edita mu je pojasnila, da je našo tovarno čez novoletne praznike napadel nekakšen milenijski hrošč."

"Lepo vas prosim, en sam hrošč pa v tako veliko tovarno, kot je naša, zares ne more prinesiti toliko zmede. Če bi jih bilo tisoč, to ne bi moglo vplivati na naše delo," je komentiral kurir Peter, ki se je že ves čas ob malici nekoliko čudno obnašal. Žlico je tako počasi nosil k ustom, kakor da bi že zjutraj malce pregloboko pogledal v kozarec. "Sicer pa je januar, zunaj pa je skoraj pol metra snega. Kdo je še kje slišal, da bi pri minus desetih stopinjah po svetu hodili majski hrošči, he, he, he ..."

"Peter, ti si nor!" se je razburil Vili. "Verjetno je Edita mislila na računalniškega hrošča, ki je očitno napadal računalniško mrežo v naši tovarni ob nastopu leta 2000. Tistih računalnikov, ki niso bili ustrezno programirani, v letu 2000 sploh ni več mogoče spraviti v pogon."

"Računalniški hrošč je zares nevarna stvar," je pritegnil mizar Tone. "Meni je sin povedal, da so morali v bankah, zavarovalnicah, državnih ustanovah in še celo na železnici pregledati vse računalnike, če so ustrezno programirani za prehod v leto 2000. Če tega ne bi storili, bi se lahko vsa država znašla v takšnem kaosu, kakršen danes dopoldne vlada v naši tovarni."

Zahvala

Okrožno sodišče v Ljubljani je 30. decembra 1999 izdalo sklep o stečaju Avtomontaže iz Ljubljane.

Ob boleči izgubi našega podjetja, ki nas je zapustilo v 63. letu starosti, se zahvaljujemo Slovenski razvojni družbi, Novi Ljubljanski banki, Mestni občini Ljubljana in drugim pomočnikom, ki ste Avtomontažo poslali na zadnjo pot.

V imenu žalujočih 550 delavk in delavcev
Tone Bulc, predsednik sveta delavcev Avtomontaže Bus d. o. o.

Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije

1. Izhodiščne bruto plače po kolektivni pogodbi za kovinsko in elektroindustrijo (Ur. l. RS, št. 37/96), aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99) za DECEMBER 1999 v SIT

Zahtevnostna skupina tarifni razred	Relativno razmerje	Izhodiščna bruto plača
I. Enostavna dela	1,00	58.109
II. Manj zahtevna dela	1,12	65.082
III. Srednje zahtevna dela	1,25	72.636
IV. Zahtevna dela	1,45	84.258
V. Bolj zahtevna dela	1,60	92.974
VI. Zelo zahtevna dela	1,90	110.407
VII. Visoko zahtevna dela	2,25	130.746
VIII. Najbolj zaht. dela	2,60	151.084
IX. Izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,10	180.139
Eskalacija	5,5 % (januar 99)	
Aneks št. 2	2,0 % (junij 99)	
Eskalacija (Ur. l. RS št. 59/99)	2,3 % (avgust 99)	

Zakon o minimalni plači, o načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999–2001 (Ur. l. RS, št. 39/99 z dne 25. 5. 1999)

2. Regres za letni dopust za leto 1999 (v skladu z ZMPUPR, Ur. l. RS, št. 39/99)

– najmanj	102.000 SIT
– največ (70 % pov. plače v RS)	122.426 SIT

3. Povračila stroškov v zvezi z delom

– regres za prehrano	DECEMBER 1999	17.403 SIT
– dnevnice	– cela	3.500 SIT
	– polovična	1.750 SIT
	– znižana	1.218 SIT
– kilometrina (od 27. 11. 1999)		40,11 SIT

4. Nekateri drugi prejemi

Dodatek iz 10. čl. ZMPUPR (Ur. l. RS, št. 86, z dne 22. 10. 1999) 435 SIT

Jubilejne nagrade:

Po KPD za skupno delovno dobo ali delovno dobo pri zadnjem delodajalcu, aneks št. 2 (Ur. l. RS, št. 50/99)

– za 10 let	58.109 SIT
– za 20 let	87.164 SIT
– za 30 let	116.218 SIT

Odpravnina ob upokojitvi:

Solidarnostne pomoči:	435.636 SIT ali*
– smrt delavca	290.424 SIT ali*
– ostalo	145.212 SIT ali*

– daljša bolezen dogovor delodajalec in sindikat
– nadomestilo za ločeno življenje 58.085 SIT ali*

5. Drugo

– minimalna plača (Ur. l. RS, št. 59/99)	72.521 SIT
– zjamčena plača od 1. 8. 1999 (Ur. l. RS, št. 61/99)	39.981 SIT
– povprečna mesečna bruto plača za OKTOBER 1999 na zaposlenega v RS	174.895 SIT
– povprečna mesečna bruto plača za AVGUST–OKTOBER 99 na zaposlenega v RS	174.030 SIT
– začasna osnova za določanje višine nekaterih prejemkov (Ur. l. RS, št. 59/99)	
– bruto	145.212 SIT
– neto	92.726 SIT
– povprečna mesečna bruto plača po dejavnostih SEPTEMBER 99	
– DJ/27 in 28 Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov	144.996 SIT
– DK/29 Proizvodnja strojev in naprav	143.370 SIT
– DL/30, 31, 32 in 33 Proizvodnja električne in optične opreme	151.808 SIT
– DM/34 in 35 Proizvodnja vozil in plovil	159.165 SIT

Pojasnila:

1. IZHODIŠČNE PLAČE:

Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99 z dne 28. 6. 1999), količnik povišanja plač (Ur. l. RS št. 56/99)

Vir: Tarifna priloga h kolektivni pogodbi dejavnosti (Ur. l. RS, št. 37/96), aneks št. 2; Zakon

2. REGRES ZA LETNI DOPUST:

Vir: Zakon o minimalni plači, načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999–2001 (Ur. l. RS, št. 39/99).

3. POVRAČILA STROŠKOV V ZVEZI Z DELOM:

– REGRES ZA PREHRANO: 10 % povprečne mesečne plače na zaposlenega v RS v preteklih treh mesecih;
– DNEVNICE: določene z uredbo;
– KILOMETRINA: 30 % cene super bencina (98 okt.).
Vir: Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 72/93, 43/94, 62/94, 7/95, 5/98), KPD.

4. IZRAČUN NEKATERIH DRUGIH OSEBNIH PREJEMKOV:

– JUBILEJNE NAGRADE: Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99);
– ODPRAVNINA OB UPKOJITVI: osnova so tri povprečne bruto plače v gospodarstvu za pretekle tri mesece oziroma mesečne bruto plače delavca, če je to ugodnejše za delavca;
– SOLIDARNOSTNE POMOČI: najmanj ena povprečna bruto plača delavcev pri delodajalcu oziroma ena povprečna bruto plača v gospodarstvu za pretekle tri mesece, če je to ugodnejše za delavca;
– NADOMESTILO ZA LOČENO ŽIVLJENJE: najmanj 40 % povprečne plače delavcev pri delodajalcu ali povprečne plače v gospodarstvu za pretekle tri mesece, če je to ugodnejše za delavca;
Vir: KPD, SKP.

Opombe: Zakon o začasni določitvi osnove za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (Ur. l. RS, št. 19/97) določa začasno osnovo za določanje višine prejemkov pod 2, 3 oz. 4. Sprememba osnove je bila objavljena v Ur. l. RS, št. 59/99.

Oskar Komac,
sekretar za ekonomske in finančne zadeve

PRAVNI NAŠVETI

Piše:
Lidija Jerkič

Jubilejne nagrade

V zvezi z jubilejnimi nagradami je veliko vprašanj. Do podpisa in objave aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost kovinskih materialov in livarn ter kovinsko in elektroindustrijo (Uradni list št. 50/99) je jubilejno nagrado za skupno delovno dobo določala kolektivna pogodba dejavnosti, za delovno dobo pri zadnjem delodajalcu pa splošna kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti. Ker gre za različni jubilejni nagradi, sta bili tudi višini različni. Delavec je bil upravičen do tiste jubilejne nagrade in njene višine, za katero je izpolnil pogoj, upravičen je bil do obeh.

Primeri A:

1. Delavcu, ki je aprila izpolnil 10 let skupne delovne dobe, je po kolektivni pogodbi dejavnosti pripadala jubilejna nagrada 45.320 tolarjev.
2. Delavec, ki je izpolnil 10 let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu, je pripadala jubilejna nagrada 53.311 tolarjev.
3. Delavcu, ki je hkrati dopolnil 10 let skupne in 10 let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu, sta pripadali obe nagradi, torej 45.320 + 53.311 tolarjev.

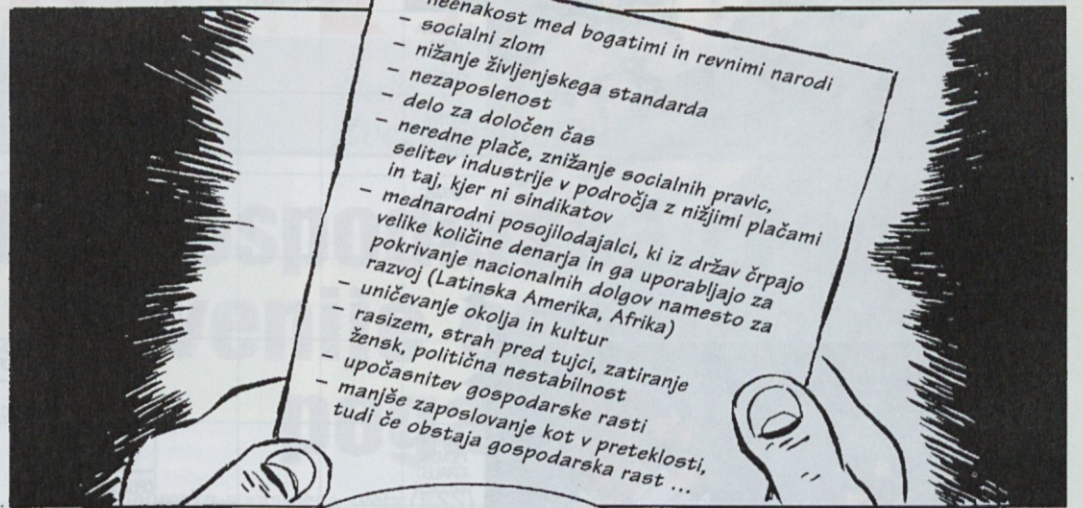
Po sprejetju aneksa št. 2 so jubilejne nagrade urejene enotno, vendar tako, da delavcem še naprej pripadata obe nagradi, za isto obdobje pa le ena, za katero prej izpolni pogoje.

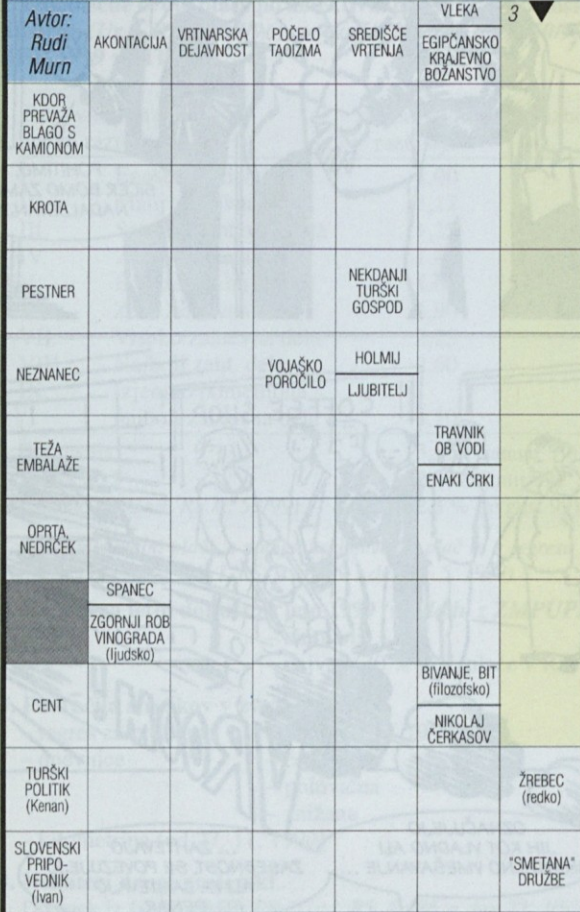
Primeri B:

1. Delavcu, ki hkrati izpolni 20 let skupne delovne dobe in 10 let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu, pripadata dve jubilejni nagradi, prva 87.164, druga pa 58.109 tolarjev.
2. Delavcu, ki hkrati izpolni 20 let skupne delovne dobe in enako delovno dobo pri zadnjem delodajalcu, pripada le ena nagrada – 87.164 tolarjev.
3. Ko delavec iz primera št. 1 izpolni 20 let delovne dobe pri delodajalcu, mu jubilejna nagrada ne pripada, ker jo je za isto obdobje že prejel.

SOLIDARITY

(3.)

Nova Delavska enotnost	OPRIJEMALISČE	LOŃNICA RAZNOBARVNIMI CVETOMI V KOBULIH	JAGERSKI PES	NASKOK, NAPAD	ZIDARSKA ŽLICA	ANTON SOVRE	NAGRADNA KRIŽANKA	LESEN ROČNI SODČEK	NAUK O ANALIZI	KDOR STRADA
ODPADNA VODA V KANALIH							MOŠKI GLAS			
PROTESTANTSKI VERNIK							ANGLEŠKA KRALJEVSKA RODOVINA			
TEKMEC							PRECIZNI MEHANIČAR			
ZORAN SIMČIČ							STAROGRŠKI PESNIK			
1										
2										
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC WALLACH							MOČNO SI-JIO METEOR			
TVORBA V KRAŠKIH JAMAH							MOŠKI POTOMEČ			
							MILEČNI IZDELEK			TANTAL
							ORGAN VOHA			SAMEC GOVEDA
										STEBLO ŽIT
										PETER AMBROŽ
										VRSTA TKANINE
										ODMEV, JEK
										NOBELOVEC ZA MEDICINO LETA 1902
										SLOV. GRAFIK (Božidar)
										VRSTA LINIJA
										BOJAZLJIV ČLOVEK
										SVETOVNA STAROST
										ORGAN VIDA
										MENTOR IN MECEN SLOVENSKE LITERATURE (Žiga)
										NEON
										SUŽNJA MAMIL
										ZELENICA V PUSČAVI
										DEL NOGE PRASICA
										PERLJSKI KRALJ
										BOJAN KRAJNC
										PRIZORIŠČE V CIRKUSU
										RAZJEDA NA SLUZNICI
										KDOR BRSKA
										LINA
										OPIS
										PRIPADNIK ELEATSKE SOLE
										LASTNOST ČEMERNEGA ČLOVEKA
										AMERIŠKI IGRALEC LADD
										KURIR
										ŠTEVNIK
										LITIJ
										POKRAJINA V SEVERO-ZAHODNI GRČJI
										SOPROGA
										MARJIA AHAIČ
										OPICA Z DOLGIM GOBCEM IN KRATKIM REPOM
										SREDO-ZEMSKA RASTLINA
										ŽREBEC (redko)
										"SMETANA" DRUŽBE
										ZIDAK
										KOSOVSKI PISATELJ IN POLITIK HASANI
										KRILO POSLOPJA

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 1 (6. 1. 2000):

- 1: .....
- 2: .....
- 3: .....
- 4: .....

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljena na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije – Predsedstvo, Dalmatinova 4, Ljubljana. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svoj točen naslov in davčno številko. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do **ponedeljka, 17. januarja 2000.**

Pravilna rešitev gesel iz 45. lanske številke Nove Delavske enotnosti:
 1. ŠVEDSKA, 2. PERNILLA WIBERG, 3. SUPER G, 4. SLALOM. Nagrado 5000 tolarjev prejme **Tomaž Jugovic**, Pernetova 3, 1236 Trzin.